

BOJEVNIK

Stane Vidmar:

Tistim „ki so, dasi niso“

Prav za prav je človek v veliki zadregi, ko dobi nalogo napisati nekaj vrstic za »Bojevnika«. Če te razmere niso pritisnile toliko ob zid, da bi ti sploh zmanjkalo sape, ali pa če ti očetovska naklonjenost dobrohotečih oblastnikov ni še ukrivila hrbtenice, je res težko, težko pisati sladko in gladko, pesniti hvalne speve in vihteti kadilnico. Kar v enomer ti sili v pero ostru, trpka in grenka beseda, hočeš in hočeš povedati in napisati, kar misliš.

Zato pa danes ne bom prav nič poreden, ampak se popolnoma udam premišljevanjem, ki so primerna za vseh mrtvih dan.

Mislím na vse tiste, ki mislijo da »so, pa niso«, in na vse tiste, »ki so, dasi niso«. Spominjam se tistih, ki mislijo, da so voditelji naroda, pa ne vedo, da je med njimi in narodom ogromen prepad, ki se širi vsak dan bolj. Mislím na neverjetno oddaljenost v miselnosti teh »voditeljev« od miselnosti našega ljudstva. Gledam, kako se odmičkata ta dva sveta drug od drugega, kako se razdalja veča, da jedva še slutijo drug drugega. In ko eni, zasanjani v svojem tronu, delajo načrte že za prihodnje nadstropje, niti ne slutijo, da so med tem temelji popustili. Kakšno bo prebujenje, kakšno bo svidenje?

Kako čudno je vendar to, da ljudje tako neutrudno lezejo in plezajo na najopasnejše skalnate vršiče, pa ne mislijo prav nič, da je tam na vrhu šele pol poti. Zato pa tak nepredvidnež običajno ne pride zdrav in živ zopet v dolino. Zmanjka mu tal na strmi skali in

trešči v prepad, iz katerega ni povratka. In zato mi te dni uhajajo misli tudi k tistim, »ki so, dasi niso«, k tistim, ki so mrtvi, čeprav še niso umrli. Mislím na tiste žive mrtvece, ki so šli tako nepredvidno v skalnate vrhove, pa so že zapisani smrti. Mislím na tiste, včasih prav dobre ljudi, ki pa nimajo dovolj trdnosti v sebi in se udajo poželenju in častihlepu, hoteč za vsako ceno na težko dostopni vrh. Vidim jih, kako gredo v smrt in pozabljenje, vidim jih, kako plezajo kvišku, ne meneč se za znamenja ob poti, ki opominjajo na nesreče in žalostni konec onih, ki so šli po tej poti pred njimi.

Žalostno je človeku pri srcu, ko gleda te slike, težko ti postaja ob misli na toliko uničenih načrtov, toliko ubitih nad in upov, težko ti postane ob misli na izgubljene napore, na brezplodno porabljene energije in zapravljene čase. Leto za letom, mesec za mesecem, vedno ista turobna pesem, ista žalostna slika. Tako je vse to žalostno, tako je trpko to premišljevanje na vseh mrtvih dan, da bi se človek zjokal.

Toda mi vemo, mi čutimo, da prihaja nov dan, velik, čist in svetel. Vemo, da prihaja vseh živih dan, da prihaja dan, ko bo naš narod vstal prerojen in pomlajen, prost vseh spon in vezi. Mi čutimo, da prihaja dan spoznanja, mi čutimo, da prihaja dih nove dobe, ko bo v mladostnem poletu narod podrl barijere staromiselnih politikov in »vodnikov« ter postavil vlado svobode, enakopravnosti, poštenja in pravičnosti.

Vseh živih dan prihaja, vseh živih dan je blizu. Pripravimo se nanj, da bomo dovolj odločni, dovolj pogumni, pametni in zreli za velike naloge, ki nam jih prinaša.

Dr. Rudolf Dobovišek, narodni poslanec:

Ljudska volja

»Vox populi — vox Dei« ali po slovensko: »Ljudski glas — božji glas« je že star rimski pregovor, katerega resničnost in upravičenost se je v zgodovini že ponovno izkazala. Kdor ni spoštoval ljudske volje in je delal ali vladal proti ljudski volji, je moral slej ali prej propasti. Zato pa hoče ravno »Slovenska fronta« zidati temelj svoji organizaciji v ljudstvu, postaviti jo na voljo ljudstva.

Razne politične organizacije, zlasti JNS se ni držala tega temeljnega načela, ampak si je ustanovila svojo politično stranko »od zgoraj dol« in po svoji vladni moči pritisnila na ljudstvo, da mora pristopiti k stranki. Kdor ni bil član JNS, je bil zaničevan in preganjan na vse mogoče načine, bodisi v političnem ali gospodarskem oziru. Saj se je po novembrskih volitvah 1931. zgodil celo slučaj o priliki premovanja goveje živine, da je bila živina nekega kmeta, ki je imel najlepšo živino, izključena od premovanja z motivacijo, ker ni volil 8. novembra 1931!

Kot Slovenci smo se rodili,

JNS je imela ministra brez portfelja g. dr. Kramerja, ki je bil centralni tajnik JNS in je vodil po vsej državi in zlasti v Sloveniji propagando in organizacijo JNS ter je bilo to njegovo edino in glavno delo, za kar je prejemal ministrsko plačo.

Kot Slovenci hočemo umreti!

Slovenska fronta« kmečkega in delavskega ljudstva nikakor noče slediti temu slabemu vzgledu, ampak širi svoje ideje med ljudstvom in če bo ljudstvo odobrilo, bo iz tega nastala politična organizacija, katere vodstvo pa si bo izbralo ljudstvo samo po svojih delegatih! Zato tudi danes še ne obstoji v našem pokretu nikako definitivno vodstvo, ampak sami prostovoljni delavci-pionirji, ki širijo idejo in program med narodom. Napačno je torej pisanje nasprotnih časopisov, da naj bi obstojal kak boj za vodstvo našega pokreta, ampak se bo pri nas v vsakem slučaju upoštevala edinole ljudska volja ter si bo narod sam postavil svoje vodnike, ker smo strogo na demokratični podlagi in ne poznamo diktatorjev in uzurpatorjev!

Tri najvišje vrednote: slovenstvo, socialna misel, ideja svobode

Somišljeniki!

Dan za dnem se nam javljajo novi naročniki. V prejšnji številki ste lahko brali, da se nam je javilo samo v zadnjem tednu 1000 novih naročnikov. In prijave še in še prihajajo.

Gotovo smo veseli, da pridobiva naš list vedno novih prijateljev. Vendar nam ne zamerite, da Vas v stremljenju, da list še vsestransko izpopolnimo, prosimo, da nam po možnosti čimprej nakažete naročnino, ki znaša do konca t. l. samo 10 Din.

Prosimo Vas tudi, da poskrbite, da bodo v vseh javnih lokalih imeli naš list. Kdor našega lista nima, ni naš prijatelj!

Kjer je mogoče, organizirajte prodajo našega lista! Mnogo je krajev, kjer razprodajo po 50 in tudi po več sto izvodov vsake številke! Obrnite se v tej zadevi takoj na nas!

Prebranih številc ne zavržite, temveč jih dajte naprej svojim prijateljem in znancem!

Premislite tudi sami, kaj lahko storite za naš list, ki je edino tedensko glasilo slovenskega dela združene opozicije!

Hvaležni Vam bomo tudi za nasvete!

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
»BOJEVNIKA« V LJUBLJANI

Pojasnilo

Na mnogoštevilna vprašanja bojevnikov iz vse Slovenije odgovarjam s pojasnilom, da je nova »Zveza bojevnikov« ustanovljena brez našega znanja in sodelovanja, da torej nikakor ni kakšno nadaljevanje našega pokreta, marveč je ustanovljena z drugimi nameni in cilji kakor je bil naš pokret. Naš pokret ni bil in ni hotel biti veteranska garda, ampak pokret za moralni in duhovni preporod naroda, bil je organizirana borba za narodove pravice in svobost, bil je borba za načelnost, poštenost in čistost. Nova »Zveza bojevnikov« pa je že s svojim rojstvom pokazala, da ni to. Način in čas ustanovitve, sestava odbora, v katerega so bili voljeni tudi nenavzoči naši tovariši brez

predhodnega obvestila in brez njih pristanka, vse to vzbuja sum, da so tukaj na delu druge sile, katerih namen je predvsem oslabiti našo akcijo v najvažnejšem trenutku in zavesti zmedo v naše vrste. V koliko je ta sum upravičen ali neupravičen, bo pokazala že najbližja bodočnost, ki bo tudi pokazala kdo od naših tovarišev je šel v ta poizkus iz lastnega nagiba in kdo je bil potegnut v to igro neinformiran ali prisiljen. Pokazalo se bo tudi, kdo je samo vedril v našem pokretu in kdo je bil iskren. Nas mora takšna preizkušnja samo veseliti, ker se tako vrste čistijo in krepijo.

Stane Vidmar.

V Lisično!

Občinstvo ponovno opozarjamo na slavnostno odkritje spominske plošče pok. inž. Janezu Mačku, očetu dr. Vladimírja Mačka, ki bo v nedeljo, dne 3. novembra v Lisičnem pri Pilštanju, blizu Kozjega. Potovanje v Lisično je najugodnejše preko Celja, odkoder bodo vozili avtobusi mestnega avtobusnega podjetja v Celju po prihodu vseh jutranjih vlakov ob pol 8. zjutraj izpred

celjskega kolodvora v Lisično, povratek iz Lisičnega ob 14., prihod v Celje 15.30, tako, da je potnikom zasigurano, da dobijo še popoldanske vlake, ki vozijo ob 16. na vse smeri. — Cena avtobusne vožnje iz Celja in nazaj ne bo stala nad 30 Din. Običajna cena je drugače 56 Din.

Ponovno vabimo vse Slovence, da se udeležijo proslave.

PRIREDITVENI ODBOR.

Lojze Smolej:

Vseh mrtvih dan

V tem otožnem zvonjenju, ki se danes razlega preko nešteto mest in vasi; v poznem jesenskem cvetju in lučkah na grobeh, se nam v tihi žalosti in bolesti vžiga v duši spoznanje, da je danes — vseh mrtvih dan. Da je danes vseh onih dan, ki so odšli pred nami v večnost, odkoder ni več povratka...

Brezkončne procesije danes žalostno romajo na božje njive, da s pobožno molitvijo počaste svojih rajnkih staršev, sorodnikov, prijateljev in znancev sveti spomin...

Na pokopališčih se danes zbirajo pa tudi pevci, da tudi oni s svojo pesmijo vse mrtve počaste. Toda — ah! Tako žalostno odmeva njihova pesem preko grobov, da pretresa ozračje, pretresa srca in da se marsikomu zasolzi oko...

»Oj, Doberdob — slovenskih fantov grob!...«

Kdo je še med nami, ki ga ne bi ganila ta čudovito žalostna in večno lepa pesem, ki nas spominja vseh onih strahotnih vojnih let, ko je naš borni slovenski narod skorajda izkravel... Spominja nas onih številnih bojišč, kjer so se borili naši junaški fantje in možje hrabro kakor levi; kjer je med tulenjem

granat, regljanjem strojnih pušk in sikanjem svinčenk, dan in noč kosila mati smrt. Mar nam ni ta pesem kot pretresujoč spomin, na naš najstrašnejši križev pot, katerega so morali prehoditi naši očetje in sinovi?

Kakor mogočen plaz, ki zdrvi z visokih gora v dolino, prav tako je tudi svetovna vojna uničila in pomandrala vse, karkoli ji je kljubovalo na potu besnega sovraštva in razdejanja. Cvetoča mesta in pokrajine je strla v prah, odpirala se je zemlja kakor pekel,

Jok, tuljenje, ječanje in škripanje z zobmi, to je bila vsakdanja satanska simfonija krvavih bojnih poljan... In kakor nenasična grozna pošast, tako je tudi svetovna vojna strgala družinam očete, in naposled še komaj dorasle mladeniče, ki jih je odgnala avstrijska soldateska kot nedolžna jagnjeta pod puško in nož. Gromenje topov in številno tuje vojaštvo je v tedanjih strahotnih letih vznemirjalo tudi naše zapuščene vasi,

Na Doberdobu, Sv. Gabrijelu, Fajtem hribu, Krnu in na Sv. Gori ni bilo koščka zemlje, ki ga ne bi oškropila kri slovenskih fantov, slovenskih mož!

In res je prihajalo od časa do časa kratko naznanilo v sleherno našo slovensko vas, da skrbnega moža ali prešernega fanta ni več, da ga v daljni tujini pokriva vojaški grob...

Padel je oče! Omedlela je mlada mati, zaihtela je osirotela nedolžna deca, ki ni mogla verjeti, da se nikoli več ne povrnejo predobri očka, ko so pa vendar prav za trdno obljubili, da bodo prinesli zlatih pomaranč iz tujih dežel... Padel je sin! Zaihtel je oče, zajejala je mati, med rožami na vrtu, je pa morebiti zaplakalo nesrečno dekle...

»Oj Doberdob — slovenskih fantov grob!«

Da! V hladni tujini počivajo! Na njihovih grobovih morebiti ni križa, ni lučke, ni rož... Morebiti pa še več, morebiti pa od njih grobov ni niti več sledu... Toda junaki in mučeniki, eno

pa je: pozabljeni niste! Vaša imena smo vklesali v mrzli kamen, v duhu Vam pa prinašamo na daljne grobove lučke, zelenja in rož... Prelepa in žalostna fantovska pesem iz Vaše rodne slovenske vasi, naj Vas pa vsaj za hipec predrami, kot topel in iskren pozdrav iz Vaše prelepe domovine...

»Oj Doberdob — slovenskih fantov grob!«

Tudi mi bojevniki, združeni v slovenskem delu izvenparlamentarne opozicije, stojimo v duhu nemo ob Vaših grobovih, naše solze obupa in bolesti pa se spletajo v žalostni rožni venec! Tako zremo v hladni kamen, kjer poljublja umirajoče jesensko sonce Vaša vklesana imena. Zvonovi pojo, pojo, prežalostno pesem!...

V duhu sprejemamo Vaših junaških grobov poslanstvo! V globino svojega bojevniskega srca smo si ra tudi zapirali preroške besede goriškega slavčka: »Prost mora biti, prost moj rod, na svoji zemlji — svoj gospod!« Junaki, pokojno spite — Vaš duh je v nas, mora biti v nas!

Končno je govoril dr. Dragoljub Jovanović, ki je kritiziral delo Jeftičeve vlade in potem naglaševal, da je treba paziti, kdo vstopa v združeno opozicijo, ker obstoji nevarnost, da se »povampirijo« tudi Jeftičevi kandidati. Obstoji tudi nevarnost, da se vtihotapijo mnogi korupcionisti v vrste opozicije in da zastrupijo to, kar je zdravo. Še so govorili Čeda Kokanović in Ljuba Grujić,

delavec iz Šabca. Ta je hotel prebrati neko resolucijo v imenu združene opozicije. Ker pa se ni poprej o tem sporazumel s člani akcijskega odbora združene opozicije, mu predsednik ni dovolil, da jo prebere. Prišlo je do incidenta, pa je dr. Scholl izjavil, da HSS vbo doče ne bo sodelovala na zborovanjih združene opozicije v Srbiji, ako se bodo ponavljali taki incidenti.

Samostojni demokrati so zborovali

O novi državni ureditvi

Preteklo nedeljo so zborovali v Zagrebu delegati bivše Samostojne demokratske stranke. Prisotnih je bilo okoli 250 delegatov. V obširnem in izčrpnem govoru je prikazal Večeslav Vilder splošno politično situacijo in stališče samostojnih demokratov. Nas zanima predvsem tisti del njegovega govora, v katerem je ostro obsodil odpadnike samostojne demokratske stranke, ki jih predstavljajo pri nas v Sloveniji pristaši okoli »Jutra« z dr. Kramerjem na čelu. Na koncu je govoril o potrebi, da bodi politika združene opozicije v skladu z občečlovečanskimi ideali in je prešel nato na Mussolinijevo postopanje z Abesinijo.

Zanimiv je bil tudi govor dr. Srgjana Budisavljevića. Govorec o novi državni ureditvi je rekel, naj bi skupne centralne posle reševala vlada s centralnim parlamentom v Beogradu, v katerem bi bili zastopani vsi deli naše države. Poedine deželne posle pa bi reševale deželne uprave, ki bi imele svoje svete, oziroma zakonodajna telesa. S tem bi se preprečila hegemonija in bi se zadovoljili Hrvati. Samostojni demokrati so za takšno državno ureditev, ker jo nočejo Hrvati, a brez njih ne more biti Jugoslavije.

Za žensko volilno pravico

Novi volilni zakon

Član ožjega glavnega odbora Samostojne demokratske stranke dr. Srgjan Budisavljević je priobčil v »Narodnem kolu« uvodnik, v katerem pravi:

»Vlada dr. Milana Stojadinovića je prevzela nalogo, da izda nove politične zakone: zakon o volitvah v narodno skupščino, zakon o društvih, zborovanih in dogovorih, ter tiskovni zakon. Vsi ti zakoni so velikega pomena za nadaljnji razvoj javnih prilik v naši državi. Od vsebine teh zakonov je mnogo odvisno ali bo naše javno življenje šlo po poti resnične svobode in demokracije, ki edina more dovesti do pomirjenja naroda in ureditve prilik v državi. Zato pričakuje naša javnost z živim zanimanjem te tri zakone. Največje zanimanje pa je za volilni zakon. To pa zategadelj, ker so se vršile volitve v narodno skupščino 5. maja t. l. na temelju nedemokratskega volilnega zakona, pa so rezultati teh volitev, da je iz njih izšla narodna skupščina, ki nima ne politične kvalifikacije, ne moralne moči, da bi reševala pereča politična, gospodarska in socialna vprašanja. Zato je tudi takoj po dohodu na oblast dr. Stojadinovićeve vlade bil postavljen na dnevni red nov volilni zakon za narodno skupščino.

Demokratska javnost se zelo zanima, kakšen bo novi volilni zakon. Stališče je demokracije, da bodi novi volilni zakon sestavljen na teh treh načelih: da bodi pravica glasovanja splošna, da bodi tajna in da bodi način dodeljevanja poslanskih mandatov tak, da bo moč poedinih političnih skupin v narodni skupščini kolikor mogoče ustrezala moči teh skupin v ljudstvu samem.

Odveč je govoriti o tem, da bodi pravica glasovanja splošna. V naši državi smo imeli splošno pravico glasovanja od volitev v konstituanto pa do danes. Predpisana je tudi v današnjem nedemokratskem volilnem zakonu. Vsiljuje se samo vprašanje, ali je treba tudi ženskam dati pravico glasovanja. Pri nas se vse premalo pozornosti posveča temu vprašanju, čeprav je zelo resno in važno ter zasluži tudi veliko pozornost. V tem članku se ne moremo obširneje spuščati v razmišljanje o tem vprašanju. Vendar smatramo za svoje

obširno je govoril dr. Hinko Krizman o socialnih in gospodarskih smericah, Sava Kosanović pa o razmerah na deželi in o potrebi strankinega dnevnika. Med njegovim govorom je prišel na konferenco dr. Maček v spremstvu dr. Vilderja. Delegati so ga dolgo in burno pozdravljali. Dr. Maček je dejal, da je bilo potrebnih več let, da se je spoznalo, da ne more biti Srbom dobro, če je Hrvatom slabo, in obratno. Pozval je delegate, naj vztrajajo odločno v nadaljnji borbi.

Na popoldanski konferenci je bil izvoljen širši in ožji strankin odbor. Sklenjeno je bilo, da se prične z izdajanjem strankinega tednika. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se poudarja zvestoba programu Kmečko-demokratske koalicije ter programu sporazuma in politične in seljačke demokracije. Pozdravlja se tudi ustvaritev združene opozicije, kakor tudi vse nadaljnje delo, izvršeno na podlagi skupnega programa. Izraža se potreba zbiranja vseh naprednih demokratskih sil za boj proti reakciji ter potreba ustvaritve politične in seljačke demokracije, da postane država element konsolidacije in narodnega sodelovanja ter garant miru na Balkanu in v Srednji Evropi.

Ljuba Davidović o zahtevah srbske opozicije

Deset zapovedi

Preteklo nedeljo je imela izvenparlamentarna opozicija v Šabcu izredno dobro obiskano zborovanje, na katerega je prišlo mnogo ljudi iz Srema, vzh. Bosne in Mačve. Najprej je govoril Ljuba Davidović. Dejal je, da ne verjame, da je kakršenkoli narod pretrpel toliko težko kot prav srbski narod. Mislim, je dejal, da ni naroda, ki bi mogel reči, da je toliko trpel za svojo svobodo in za edinstvo svojega naroda, kot je naš. Albanska Golgota je prekoračena v tej slogi in v skupnem delu. Hočemo prave ljudi na svojih mestih in prepričan sem, da se bo dalo z njimi kaj doseči.

5. maj je pokazal, kam moramo iti in kaj moramo delati. Čas je, da se preneha z dosedanjimi načini, da se najde izhod iz sedanjega stanja. Hočemo sodelovati in hočemo, da vsak poštenjak s svojim glasovanjem in vsaka poštena skupina s svojim poštenjem in neoporečnim delom sodeluje pri tem. To je stremljenje sedanjosti. Mi želimo to, in po tej poti hodimo.

Davidović je nato govoril o desetih zahtevah, ki jih postavlja srbski del združene opozicije. Dejal je, da jih Srbi sprejemajo kot »deset narodnih zapovedi za rešitev naroda in države« in jih je potem naštel takole:

1.) Pravica vseh državljanov do polne državljske in politične svobode, do prave demokracije, do pravega parlamentarizma. Država se mora urediti v soglasju z voljo Srbov, Hrvatov in Slovencev in to z enakopravnostjo interesov vseh pokrajin, ver in narodnosti.

2.) Pravica naroda, da v teh hudih časih, ko je denar tako drag, sam odreja bremena in nadzoruje gospodarstvo, da sam prešteje vsako paro državnega proračuna, ki je bil mnogokrat razpisan od samosilnikov. Narod naj preko samouprav nam vodi svoje posle, javni nameščenci pa morajo biti nameščenci naroda in ne njegovi gospodarji.

3.) Pravica naroda, da vlada nad kapitalom, a ne kapital nad narodom. Narodno gospodarstvo se mora izgraditi od temeljev do vrha.

4.) Pravica družine do obstanka, ako njen hranitelj ne more služiti zaradi boleznih, brezposelnosti ali delanezmožnosti. Vsi državljani imajo enako pravico do zdravniške pomoči, zdravil, kopalnic in bolnic. Zdravje naroda ni blago, ki si ga lahko kdo kupi v večji ali manjši količini. Pravica do zdravja je pravica vseh državljanov.

5.) Pravica naroda, da postane banka, ki se imenuje Narodna, v resnici narodna. Z njenimi krediti je treba pomagati tudi malim gospodarjem brez dragega posredovanja.

6.) Pravica kmeta, da dobi za svoje pridelke tako vrednost, da lahko z njo kupi, kar potrebuje. Kmet, ki je brez zemlje, ima pravico do tolikega zemljišča, da bo lahko prehranil svojo družino. Kmečko gospodarstvo je treba dvigniti z zdravno carinsko in davčno politiko.

7.) Pravica delavca na pošten zaslužek in zasluženi počitek. Treba je skrajšati delovni čas in tako omogočiti večjo zaposlitev delavstva, ki mora imeti tudi čas za svoj kulturni in duhovni napredek. Delavec ima pravico do znosnega in udobnega življenja v družbi, ki sloni na njegovem delu.

8.) Pravica naroda, da se kar najbolj zagotovi pravičnost v državi s tem, da si sam izbira sodnike, ki bodo delili pravico strogo po zakonih. Pravica naroda je, da sam izbira za državne in samoupravne službe najboljše uradnike.

9.) Pravica naroda do blagostanja in miru v državi.

10.) Pravica naroda, da, z eno besedo sam odloča o svoji usodi.

Za Davidovićem je govoril kmet Ivan Čelan, zastopnik dr. Mačka. Rekel je, da prinaša pozdrave od voditelja celokupnega hrvaškega naroda in nosilca liste združene opozicije dr. Mačka. 17 let skupnega življenja je bil hrvaški kmet in narod vedno zbran okoli svojega voditelja in je vedno povedal, kaj hoče. Hrvaški kmečki narodni pokret hoče uresničiti popolne narodne in socialne pravice. Ako se hočejo urediti notranje razmere, potem je treba biti iskren in odkrit. Notranje prilike se morejo urediti samo na podlagi sporazuma pravih, po narodni volji izvoljenih narodnih zastopnikov. Mislim, da srbski kmet ne bo ničesar izgubil, ako bo hrvaški kmet enakopraven in ekonomsko osiguran. Borbo je treba nadaljevati, dokler ne dosežemo tega, kar je za nas najsvetejše, a to je, naša svoboda in enake pravice.

Nato je govoril Joca Jovanović, voditelj zemljičarstvenikov. Govoril je obširno o zunanji politiki, v prvi vrsti o italijansko-abesinski vojni. Rekel je, da so države, ki skrbno spremljajo razvoj italijansko-abesinske vojne, in upajo, da jo bodo izkoristile v svoje namene. Jugoslavija mora biti za Društvo narodov. Na koncu je kratko govoril o notranjih prilikah in je rekel, da je potrebno, da dajo volilci svoje glasove združeni opoziciji.

Dr. Žiga Scholl je prinesel zborovalcem pozdrave hrvaškega naroda in Zagreba, o katerem je dejal, da je njegovo mesto tam, kjer je ves hrvaški kmečki narod. Ob priliki tkz. »zedinjenja« je hrvaški narod s svojo svobodno voljo prekinil s Habsburžani in se odločil, da stopi v državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Odločili smo se stopiti v to državo, da bomo enakopravni z našimi brati Srbi. Poudarili smo, da je hrvaški narod po svojih največjih sinovih skozi stoletja želel ustvariti skupno državo s svojimi brati Srbi in Slovenci. Mi to državo hočemo in če kdo trdi, da smo proti državi, mu recite, da laže! V svojem nadaljnjem govoru je še naglasil, da stoji hrvaški kmečki narod kot en mož za svojim voditeljem dr. Mačkom in da je zadnji čas, da se prekine z dosedanjim politikom nasilja in da se uresničijo upravičene težnje naroda.

samo pogoj za to. Za pravo izražanje ljudske volje je potrebno še to, da skrbi oblast, ki vodi volitve, da so volitve svobodne in da se z nobene strani ne dela niti najmanjši pritisk na volilce, kako in za koga naj glasujejo. Oblast, ki vodi volitve, ne samo da ne sme izvajati pritiska na volivce, temveč ima tudi dolžnost, da zaščiti volilce pred pritiskom, pa naj prihaja od katerekoli strani. Prepričani smo, da bo narodna skupščina, izbrana na temelju demokratičnega volilnega zakona in v polni svobodi — ako bo novi volilni zakon za narodno skupščino izdan na načelih prave in resnične demokracije — sposobna, da z uspehom rešuje pereča politična, socialna in gospodarska vprašanja, ki so danes v naši državi na dnevnem redu in ki ne trpe več odlaganja. Naše zaupanje temelji na zrelosti našega naroda, ki je vedno pristopal k volilni skrinjici s polno resnostjo in s trdno vero, da z vršitvijo svoje volilne pravice odločuje o usodi ljudstva in države.

Velja tudi za naše ženstvo!

»Naša žena« je priobčila nasledno izjavo dr. Mačka:

»Vidim, da hrvatske žene, seljakinje in meščanke niti najmanj ne zaostajajo v svoji domovinski ljubezni za svojimi možmi in brati, da dajejo tej ljubezni mnogokrat celo mnogo jačjega izraza kakor možki. Vendar mislim, da ne bo napak, ako povem meščankam, da domovinska ljubezen ne obstoji le v spoštovanju in slavljenju preteklosti, temveč da ima glavni izraz domovinske ljubezni biti skrb za sedanost in bo-

dočnost. Kdor pa hoče resno skrbeti za sedanost in bodočnost hrvatskega naroda, ne sme niti za trenotek pozabiti na težak socialni in ekonomski položaj, v katerem nahajamo večino hrvatskega naroda. Domovina niso le gore in ravnine, morje in reke, temveč je domovina ves živi narod. In ne more ljubiti domovine, kdor ne ljubi svojega naroda!

Gospodarstvo narodne skupščine

V zadnji številki smo poročali o izplačevanju poslanskih dnevnic. Po »Vremenu« posnemamo še tole pikantarijo: Lani je bilo objavljeno v listih, da so znižane poslanske dnevnice od 250 na 200 Din dnevno in da se bo prihranek, ki znaša okoli 450.000 Din na mesec, porabil za šole. Prihranek, ki znaša od tedaj že okoli 5 milijonov dinarjev, pa se ni izročil državnim blagajni, temveč ga je predsedništvo potrošilo za razne nagrade, dodatke itd. Prav tako se je potrošilo več milijonov dnevnic za tiste mesece, ko je bila skupščina razpuščena. Člani administrativnega odbora, ki so pregledali račune skupščine, njih 7 napram 11 Jeftičevcem, so zahtevali, da se izvoli anketni odbor, ki bi preiskal vse račune in ugotovil, v katere namene se je ves ta denar potrošil. Tako je Čirić postavil sebi za »šefa kabineta« brata svoje žene s 7000 Din mesečne plače. Sedaj veste, zakaj so morali znižati državnim uradnikom plače. Samo na enem mestu izgublja država — tedaj na tistem, za katerega se ve — 10 milijonov Din, a da ne pozabimo omeniti, da je vsak dinar odveč, ki se troši za tako skupščino.

iz Savinjske doline nam pišejo:

Slabe kupčije

Na bivšem Štajerskem izvažamo poleg lesa predvsem hmelj in jabolka. Hmelj moramo izvoziti skoraj v celoti, ker ga rabijo naše domače pivovarne tako malenkostno množino, da ga pridelava že par večjih hmeljarjev dovolj zanje.

Pri jabolkih sicer nismo navezani samo na izvoz, ker jih lahko s pridom porabimo doma, bodisi v svežem ali suhem stanju ali pa jih predelamo v jabolčnik in sadne sokove. Toda, ako hočemo dobiti za naša lepo obrana jabolka kolikor toliko primerno ceno, moramo gledati, da jih prodamo v inozemstvo. Sadni izvoz je sicer urejen na ta način, da Prizad v Belgradu izdaja izvozna dovoljenja našim sadnim trgovcem za razne države. Da je to centralizirano v Belgradu, gotovo ni v korist naši slovenski sadni trgovini, še manj pa našemu sadjarju. Da tu nekaj ni v redu, vidimo najbolje pri ogromni razliki cen med našim in posebno nemškim trgovcem. Naš sadjar je prodajal namizna jabolka po ceni Din 1.50 do 2.50 za kg, medtem ko je bila istočasno cena na debelo v Nemčiji Din 5 do 10 za kg naših jabolk.

Ako prištejemo k nakupni ceni za služek trgovcev, prevozne in druge stroške in carino, ki znaša približno 50 par za kg, je tu še vedno razlika od 2 do 5 Din pri kg, t. j. pri vagonu 20 do 50.000 Din. Ako smo izvozili v Nemčijo samo 100 vagonov, znaša ta razlika že 2 do 5 milijonov Din. V čigav žep so šli ti milijoni, ne vemo. Naš slovenski sadjar jih ni dobil, da bi z njimi poživil naše narodno gospodarstvo. Vsi naši strokovni in nestrokovni listi ne prestando pišejo, kako naj sadjar neguje, škropi in gnoji sadno drevje, posebno z umetnimi gnojili. Da, lepo je, da podučujejo našega sadjarja, kako naj ravna z drevjem! Še lepše in boljše pa

bi bilo, da bi se mu omogočil za njegov celoletni trud vsaj isti zaslužek, kot ga ima trgovec. Ali je to pravica, da dobi naš sadjar za vagon jabolk 15.000 Din, trgovec pa zasluži pri istih jabolkih najmanj 20.000 Din? Tu je torej treba nekaj ukreniti in ne samo pisariti in obljubovati, da naj se cene kmečkim pridelkom dvignejo. Zatorej odločilni činitelji na delo!

In kako je s hmeljem? V našem listu je izšel članek, kjer je rečeno, da je bil slovenski hmeljar oškodovan za 40 do 50 milijonov Din. In to drži! Zato ni čuda, da so hmeljarji proti takemu izkoriščanju spontano protestirali ter zaprosili merodajne oblasti za zaščito. Videti pa je, da se ne bo ničesar ukrenilo in da bodo še nadalje romali težki milijoni v žepe nenasitnih tujih židov.

Kakor smo doznali, bi bil neki nemški koncern nakupil ogromne množine savinjskega hmelja po povprečni ceni 40 Din za kg pod pogojem, da bi vzeli v protiračun eno tretjino deviz in za dve tretjini nemškega blaga po naši izbiri, kar pa naša Narodna banka ni dovolila. Zato je bil naš hmelj prodan mesto po povprečni ceni 40 Din za kg, po 20 Din za kg.

Na ta način bi sicer prejeli nekaj manj v devizah kot sedaj, zato bi pa imeli blaga ali strojev po naši želji, in to napram današnji ceni, zastonj! Stroje bomo morali itak uvoziti, ker jih bomo potrebovali, ter bomo plačali zanje lepe denarje v tujih devizah.

Ako bomo tako delali naprej, ne bo pomagala našemu kmetu nobena zaščita, ampak bo še nadalje lezel v dolgovalo, namesto da bi jih plačeval. Videti je, da Belgradu niso mar naše slovenske razmere in zato je zahteva našega kmeta, da sam odloča o svojih gospodarskih zadevah, gotovo upravičena.

Nekaj o kupšinski občini

Kako so se delali norca iz nas

In po velikanski katastrofi, ko je padlo na milijone glav . . .

Nedavno smo poročali o potrebnih komasacijah nekaterih občin, oziroma onih, ki jih je ustanovil režim JNS. Kako »delovni in narodno zavedni« so bili

JNSarji, se najbolje vidi pri kupšinski občini.

Kupšinci so kraj z okoli 300 prebivalci. Agilni »nacionálni« delavci so

bili vsegamogočni in tako se je zgodilo, da smo dobili občino Kupšinci s 1020 prebivalci, izmed katerih je bilo 600 — ciganov, ki so seveda tudi delovni in se dajo porabiti za vse mogoče posle. Ne smemo pozabiti, da je izmed teh ciganov gotovo okoli 150 volilcev, tedaj število, ki ga nikakor ni podcenjevati.

Ko so bile občinske volitve so šli kajpak tudi ti cigani volit. Ker so odločilni činitelji hoteli pokazati, da so ti cigani res »pravi«, so šli skupaj na volišče. Peli so in veseli so bili. Zakaj pa ne, če je bil volilni dan edini dan v njihovem življenju, ko so tudi oni imeli besedo. Kaj za to, da so bili želodci prazni! So bila pa zato grla mokra in to tudi ni kar si bodi!

Vsak, kdor je opazoval, kako se je sestavljala kupšinska občina, je zmaljeval z glavo. Občani so bili že od vsega početka nezadovoljni. Pritožili so se takoj po ustanovitvi na višjo oblast, toda vplivni velmožje so imeli gluha ušesa za nas »punktaše in državi nevarne elemente«, kakor so nas sami nazivali. Krožile so mnoge vloge od srezkega načelstva do banovine in nazaj, toda bilo je vse zastoj. Ob priliki se nas je zbrala velika deputacija kmetov, najprej iz enega, potem iz drugega in tretjega kraja, na srezkem načelstvu, prosit za priključitev k občini Tišina. Toda gospodje so bili zelo strogi v svojih službah. Menda so imeli nalogo, da morajo vsakega najprej dobro pretipati, če je »naš«. Ker pa nismo bili njihovi, smo morali iti naprej, in sicer k narodnemu poslancu g. Jos. Benku, veleposestniku in veleindustrijalcu v Murski Soboti. No, pa tudi tukaj ni šlo.

Pred petim majem t. l. Na brzojavnih drogih si videl različne lepake s proglasi milemu narodu, na katerih je bilo z debelimi črkami napisano: »Ena milijarda za javna dela« itd. Med drugim seveda tudi: »Voli vladno listo g. Bogoljuba Jevtića, na kateri kandidira naš domačin g. Benko Joška!« Če si šel malo naprej, pa si dobil kar v

Beseda naše kmečke mladine:

Drugačno kmečko prosveto hočemo!

Živimo v času, ko ni v težki in obupni krizi samo naše kmečko gospodarstvo, marveč še v večji meri duhovna vrednota naše vasi. V srce zaboli človeka, ko razmotriva sedanje kričeče podeželske razmere, radi katerih največ trpi naša kmečka mladina, o kateri pravimo, da naj bi ostalim narodom predstavljala zdravo rast naše samonikle slovenske kulture. Mesto tega pa ta »zdrava« rast, ki čuti v sebi življenjsko nujnost preporoda in podviga, večinoma le hira v zadušljivem ozračju kriminala, duhovnega kretenstva in mladostnih zablod. In po čigavi zaslugi? Po zaslugi cnih narodnih »prosvetiteljev«, ki si še danes sramežljivo zakrivajo oči pred resničnim dejstvom, da sedanja kmečka mladina ne predstavlja samo vojni izrodek in kupno moč volilnih glasov, marveč, da ima popolno pravico do svojega samostojnega razvoja in miselnosti, zlasti v pogledu naziranj in stremiljenj pri zgraditvi svoje bodočnosti, katere temelj sta narodno združništvo in kmečko prosveta.

Kar se tiče našega kmečkega združništva, je poglavje zase, o katerem bi imeli kaj več povedati tisti, ki so ga parcelirali na razne klike in stranke. Zato pa tudi združno načelo: »Vsi za enega, eden za vse!« pri nas v bistvu še dolgo ne prihaja v poštev. Pa mar morebiti ni res? Poglejmo samo v našo slovensko vas! Po dvoje, in celo troje posojilnic in zadrug z istimi registriranimi nameni in cilji najdemo! Čemu vendar to? Ali se ne bi mogle zlitii v skupno celoto, in tako tudi na zunaj manifestirati našo gospodarsko in duhovno vzajemnost? (Toda — pst, užaljeni strankarji imajo besedo!) Kaj pa ima pri tem iskati naša kmečka mladina? Prav ničesar drugega, nego naravno pravico, ki jim gre kot bodočim gospodarjem, da se čimbolj seznanijo z zadrugarstvom, ne pa da se jim namenoma prikriva kot — španska vas! »Kar seješ v mlada srca, boš žel v starosti«, pravi pregovor!

Nič manj kočljivo tudi ni vprašanje

roko lepo pesnitev, popolnoma »narodnega« duha. Pesnik je bil mojster, to se mora priznati, saj se je vse »rimalo«. Pripominjam pa seveda tudi, da so na svetu tudi hudobni ljudje. Ti paglavci so šli, pa so vse letake raztrgali, kar je seveda bilo zelo zlobno in predrzno!

Petega maja. Zjutraj agitacija, brnenje Benkovih osebnih in tovornih avtomobilov. Če si se pa ozrl na volišče, pa bodisi v Kupšince ali pa na Tišino, si videl pred vrati stražarja, ki je gledal nekam nezaupno na nasprotno stran, kjer je bil »Mačkov rep«, kakor se je sam izrazil. Aa stražar pa je bil zelo radodaren. Vsak, ki je prišel k njemu, je dobil debelo cigaro. Če si pa slučajno pogledal noter v šolo, si opazil nacionalno uradništvo (upravitelja in njegove stanovske tovariše) mrkih in strogih pogledov.

»Mi smo zmagali! Ne Vi Mačkovci!« . . . so kričali, smejali se in se mastili s klobasami . . .

Minil je mesec. Zgodila se je velikanska katastrofa. Na milijone glav je padlo . . . Takrat smo tudi mi dvignili svoje glave, polne lepih nad in upanja. Pogledali smo po naši najbližji okolici: bila je pusta in žalostna. Gospodje so pa postali krotki, tihi in naravnost usmiljenje vzbujajoči. Kakšna izprememba! Pa saj tudi ni mala stvar: biti še naprej JNSar ali ne biti NJSar . . .

Danes pa lahko rečemo, da je občina naša. Pridemo pod tišinsko občino, ker za kupšinsko občino nismo nikdar bili mi občani, temveč prekmurski mogotci.

Kljub temu, da je danes položaj ves drugačen, pa se še vedno dogajajo take stvari, kot n. pr.:

Nekje blizu nas je bilo licencovanje bikov. In bil je samo eden spoznan za »sposobnega«, dasi jih je bilo mnogo lepih in dobrih. Mogoče je eden izmed gospodov pogledal v knjige, kjer so vpisani volivci . . .

Toliko za danes, prihodnjic pa več!

Volitve v Angliji

Angleška vlada hoče izkoristiti veliko in splošno protivno razpoloženje v Angliji. Zato se bo potrudila, če ne nastopijo med tem razni vojni zapletljaji, da izvede čim prej volitve v parlament. Po nekaterih verzijah bi se morale volitve vršiti že koncem novembra t. l. Te volitve se bodo v vsakem primeru vršile v znamenju velikih mednarodnih vprašanj, ki so v zvezi z vojnim spopadom v Vzhodni Afriki.

Tri največje stranke so že določile število kandidatov, ki jih bodo postavile pri volitvah. Konservativna stranka je sklenila postaviti 490 kandidatov. Pri zadnjih volitvah, ki so se vršile pod geslom nacionalne vlade, so dobili konservativci 470 mandatov. To je bilo rekordno število, ki ga ni konservativna stranka dosegla že več desetletij. Toda pri naknadnih volitvah so izgubili konservativci 10 mandatov v korist laburistov. Ker smatrajo, da so zaključki naknadnih volitev važen barometer preorientiranja pri volilcih, se splošno predvideva, da bo konservativna stranka pri prihodnjih volitvah izgubila veliko število mandatov v korist laburistov. Možno je, da bodo konservativci izšli tako oslabljeni iz volitev, da ne bodo mogli sestaviti homogene vlade in da se bodo v najkrajšem času vršile ponovne volitve, ki bodo sigurno dale laburistom relativno večino.

Laburisti so sklenili postaviti 505 kandidatov, kar kaže, da se nadejajo velikega volilnega uspeha. Sigurno je, da bodo izšli zelo ojačeni. Vprašanje je, za koliko se bo povečalo število laburističnih zastopnikov, ki jih je sedaj 65. Mnogi mislijo, da bodo laburisti resno ogražali absolutno večino, s katero razpolagajo danes konservativci.

Liberalci sira Samuela bodo postavili 400 kandidatov. Tudi ti se nadejajo, da bodo dobili večje število mandatov, kot jih imajo danes (37). Vendar liberalcev ni smatrati za stranko bodočnosti. Kriza liberalnih načel v ekonomsko-trgovinski politiki je zadala močan udarec liberalni stranki, ki se še ni od njega opomogla. Druge skupine: liberalci sira Johna Simona, nacionalni laburisti Macdonalda in skupina Lloydja Georgea niso posebnega pomena.

Komunisti danes nimajo niti enega mandata v spodnji zbornici.

V zvezi z volitvami se vodijo razgovori med laburistično stranko in z drugimi, v katerih so imeli do sedaj stranka in sindikati svoje zastopnike. Gre za ustvaritev enotne volilne fronte. Glede na izrazito konservativno mišljenje zadrug, ki štejejo okoli 7 milijonov članov, je ta pokret zelo pomemben, ker se okoli teh zadrug zbira znatno število politično indiferentnih ljudi. Pozitivni uspeh v tem oziru bi pomenil nadaljno radikaliziranje angleških delavskih mas.

Angleški komunisti kažejo pripravljenost, da se približajo, laburistični stranki. Medtem pa se vodi proti komunistom in ostalim levičarjem v sindikatih in v stranki še vedno huda borba. »Daily Herald« še vedno opozarja na nezdržljivost taktike med demokracijo laburistične stranke in komunistov. Na letošnjem kongresu Neodvisne delavske stranke je bil z veliko večino odbit predlog za pristop v kominternu. Neodvisni vodja Maxton se je potegoval na tem kongresu da bi Neodvisna delavska stranka, komunisti in levo krilo laburistične stranke sestavili stranko, toda zasedaj še ni uspel. Poleg vsega tega prerorijentiranja je enotno nastopanje laburistične stranke zasigurano, a ni izključeno, da se ji bodo priključili pri teh volitvah tudi komunisti.

Ustnica uredništva

Š. K. Kolikor nam je znano, izdeluje nov zakon o tisku Centralni Presburo v Beogradu. Če bo novi zakon dopustil kaj več tiskovne svobode, se še ne ve.

Sankcije . . .

Sankcije ali kazenski ukrepi proti Italiji so že izglasovani v Društvu narodov, prvič, odkar to društvo obstoji.

Sedaj gre samo za delovanje in cilj teh kazni, ki naj preprečijo vojno. Tako je že leta 1925. poudarjal angleški državnik Chamberlain: »Ni naloga Društva narodov, da kaznuje napadalca, temveč da prepreči napad.

Medtem se z vseh strani sliši, da bodo te kazni izzvale novo vojno. Obkoljevanje Italije z vseh strani, da se prepreči vsaka trgovina, oziroma prevoz hrane vojaštvu na fronti, lahko prisli Mussolinija na obupen korak. Moral bi sicer voditi vojno s 50 narodi, ki so člani Društva narodov, in po dosedanjih prilikah to tudi ni izključeno. Gre za to: dosedaj so bili vsi prepričani, da so Francozi največji zagovorniki Društva narodov, ker so oni najbolj opozarjali na paragrafe, ki prihajajo v poštev v primeru napada. Francozi so v vedno večjem strahu pred Nemčijo zahtevali od svojih zaveznikov, a posebno od Anglije, da svečano izjavijo, kako jim bodo prihiteli na pomoč, ako jih Nemci napadejo. Angleži niso hoteli ničesar obljubiti, češ da se to protivi njihovim običajem. Izjavili so, da bodo vsakokrat preiskali tak primer in se napram temu ravnali. Zato sedaj velik del Francozov noče ničesar slišati o možnosti vojne z Italijo. Posebno desničarji naglašajo, kako je 700.000 Italijanov poginilo v svetovni vojni in kako bi bilo blazno izgubljati italijansko prijateljstvo zavoljo oholih Angležev, ki žele kaznovati Mussolinija in si zasigurati oblast na Sredozemskem morju.

To stališče Francozov je presenetilo Angleže, ker so sedaj v Angliji vsi navdušeni za Društvo narodov. Angleški imperijalisti vidijo sedaj priliko, da s pomočjo Društva narodov kaznujejo Italijane in si zasigurajo Egipt in oblast na Sredozemskem morju, ki ga imajo že 230 let v svoji oblasti. Angleški idealisti, včlanjeni v nešteti družtvih za ohranitev svetovnega miru, se zgražajo nad napadom Italije na Abesinijo in zahtevajo, da se kaznujejo Italijani, ki niso znali spoštovati dane besede. Že meseca maja je zbral prosluli gospodar angleškega javnega mnenja lord Robert Cecil 10 milijonov glasov, da se v primeru kršitve pogodbe Društva narodov mora nastopiti z najstrožjimi kaznimi, a sedaj so tudi socialisti z 2.168.000 glasov proti 102.000 zahtevali vojaške sankcije, oziroma vojno proti Italiji.

Kakor vidimo, najmiroljubnejša država na svetu, kjer je vsak drugi državljan član kakšne lige proti vojni, zahteva sedaj celo vojno proti vojni. Počenši od lordov, bančnikov, petrolejskih magnatov in raznih vojnih industrijev, kakor tudi od angleškega nadškofa navzdol, so vsi Angleži prepričani, da se mora svetovni mir ohraniti tudi za ceno nove vojne.

Judenburžani vabijo

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

Taka je kapelica, ki so jo zgradili Judenburžani našim vojakom, ki čakajo vstajenja v tuji zemlji. Z žalostjo v srcu se jih spominjamo in jim želimo, da bi jim bila tuja zemljica lahka.

Pohitimo v čim večjem številu na grob sorojakov in jim povejmo tudi v imenu svojcev, ki se iz katarerakoli vzroka ne morejo udeležiti blagoslovitve spomenika 10. novembra, da niso pozabljeni in da jih ljubimo prav tako, kot tedaj, ko smo si radnjikrat segli v roke — v slovo za vedno.

Grobnica v gostoljubni tujini leži, živa luč v naših molitvah gori.

Vsem, ki so že prispevali za spomenik, iskreni Bog plačaj. Ostale, na katere smo se obrnili pismeno in se še niso odzvali, pa lepo prosimo, da žrtvujejo, kolikor pač morejo. Prispevke je nakazati na »škofijski ordinarijat v Ljubljani«.

Prijave zaradi udeležbe je poslati pisarni gosp. dr. Kamušiča, odvetnika, Tavčarjeva 10. Znesek 150 Din pa na »Zadružno zvezo v Ljubljani« s pri-

V Franciji se vlada ne drzne prelomiti palice nad Italijo, a da ne govori o narodu. Vrsti se manifestacija za manifestacijo; levičarji bi hoteli iti do konca z Angleži, desničarji pa jim očitajo, da so plačanci iz Londona in Moskve. Ti pa že zopet očitajo desničarjem, da jih plača Rim. Sigurno je, da se danes trudita i Rim i London, da pridobita zase Francijo.

V tem sporu velikih se mali boje, da ne izgube svoj košček kruha. Dočim izgubi Francija samo 8% svojega prometa, ga mi izgubimo 20. Belgijci poudarjajo, kako so lani zastužili 171 milijonov od Italije. Celotni Angleži se pritožujejo, da ne bodo imeli komu prodajati premoga. V Društvu narodov se je sestel odbor za odškodnino tistih držav, ki jih najbolj tepe sankcije. Opaža se, kako je najmočnejša članica Društva narodov s težko muko prisilila člane, da vrše svojo dolžnost, in to v primeru, ki njej brezpogojno koristi. Zato se mnogi vprašujejo, ali bo drugič, ko pride zopet do spora, kdo v stanju, da prisili države, izpolniti dano obljubo? Ali so samo sedaj vse države pokleknele pred pravico, ki jo vrši Anglija? A poleg tega, kako se bodo vedle Francija in ostale države, ako bo potrebno zagaziti v vojno, da se kaznuje krivec? B.

Gospodarstvo

Naše zadružništvo in nova kmečka zaščita.

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

Dne 24. oktobra t. l. je bila v Ljubljani seja celokupne uprave (načelstva in nadzorstva) Zveze slovenskih zadrug. Razpravljalo se je o tem, kakšno stališče naj zavzamejo naše zadruge do vprašanja kmečke zaščite glede na določila nove uredbe. Zveza je priredila pismeno anketo o tem vprašanju in naloga seje je bila ravno, da na podlagi došlih odgovorov določi stališče našega zadružništva. Anketa je dokazala, da je velika večina zadrug za dosedanji zadružni odplačilni načrt, ker zadruge kot istočasne zastopnice upnikov in dolžnikov, tedaj kmetov, ne morejo izdatneje znižati obrestne mere, dokler jim uredba o maksimiranju obresti ne nudi sankcije za enako znižanje vložne obrestne mere in ne morejo priznati dolžnikom odpisov, ker so po veljavnih zakonih dolžne naloženi denar vrniti vlagateljem razen če in v kolikor bo dejansko država plačala te odpise.

Kljub tako jasnemu zaključku ankete Zvezina uprava vendarle ni napravila novega načrta, ker je medtem dospela tudi vest, da smatra kmetijsko ministrstvo, da velja za zadruge še na-

Železnica Št. Janž—Sevnica.

Je velikanski križ pri nas z vsakim večjim javnim delom. Tako je bilo z Ljubljano in tako je z železnico Št. Janž—Sevnica. Delo je izlicitirala tvrdka Dukič za 12 milijonov. Človek bi mislil, da bo država zadovoljna, če je bilo delo preračunano na 18 milijonov, ko je vendar 6 milijonov prihranila (seveda na račun delavskih mezd!) in da bo licitacijo hitro odobrila. Kaj še! So že tu običajne zapreke, ki se bodo po znanih izkušnjah, ki jih imamo Slovenci pri gradbi javnih del zavlekle za leta in leta. Sedaj jim kamen ne ugaja. Pot nam je znana. Licitacija bo razveljavljena in razpisana nova. To pot seveda od 12 milijonov navzdol. Zopet bodo ponudbe nižje in seveda tudi mezde — no če bo do zgradbe sploh kdaj prišlo. Ali smemo sploh računati na cestno zvezo Ljubljana—Sušak ali pa na železniško, ki bi stala več kakor 12 milijonov? Mislimo, da je zadeva precej brezupna.

Slovenski premogovniki . . .

Zadeva s slovenskimi premogovniki bo rešena prihodnji mesec.

47 milijonov na leto.

Zgornji in spodnji dom v Jugoslaviji, to je senat in narodna skupščina, stanejo letno nič manj in nič več kakor 47 milijonov dinarjev. Sta skoraj stalno na dopustu in, kakor trdijo nekateri listi, zelo slabe kvalitete. Ali ne bi bilo dobro malo zmenjati?

Cene živilom bodo še padle.

Cene nekaterim živilom so poskočile, nekaterim pa bodo v najkrajšem času. Mi tem neresničnim vestem, ki jih trosijo gospodinje okoli, ki z živilskimi cenami nimajo nikakega posla, ne verjamemo, ker smo čitali komunikacije g. finančnega ministra, kjer je jasno povedal, da so cene živilom padle in bodo še padle.

Svarilo in nasvet

Ne poslušajte bujskače, ki vas le razdvajajo v razne stranke! — Vse kričače vprašajte, naj povedo:

»Kaj za kmeta so storili in za bedno delavstvo? Kaj da bodo ukrenili dá nas »krize« rešijo?

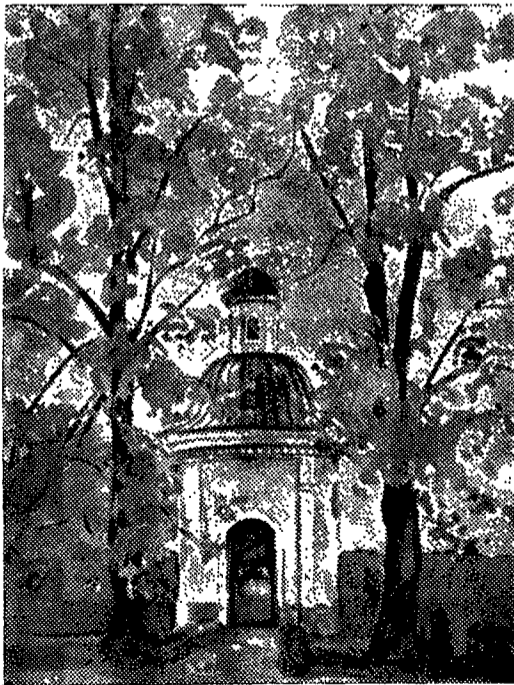
Naj pokažejo programe in osnove zakonske, ne obljube prazne same! — To od strank zahtevajte! . . .

Le po delih, vsak naj sodi stranke in politiko! . . . Pamet, sloga naj nas vodi, sicer »kriza« — večna bo . . .

Franc Beltram.

Ko se naučiš na pamet, daj naprej!

dalje dosedanji odplačilni načrt, priobčen v letošnjem »Služb. listu« z dne 20. julija t. l. in da bo v najkrajšem času ta načrt deloma ali popolnoma potrjen tudi po novi uredbi. Uprava je zato sklenila, sporočiti kmetijskemu ministru zaključek zadružne ankete in tako nuditi priliko, da se na podlagi zbrane ga materijala ukrene vse potrebno, da ne bodo ogrožene zadružne organizacije in interesi deset tisočev malih vlagateljev, na drugi strani pa da se bodo nudile zadolženim kmetom največje ugodnosti.

pombo »Judenburg« in točnim svojim naslovom. Položnica Z. Z. se dobi pri vsaki hranilnici. — Odbor za odkritje spomenika judenburškim slovenskim vojakom.